

До спеціалізованої вченої ради
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(вулиця Січових Стрільців, 52А, м. Київ, 04053)

Відгук

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора, в.о. декана аграрного факультету Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля Мартинець Лілії Асхатівни на дисертаційну роботу ВІРОЛАЙНЕН Оксани Василівни «Управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Ступінь актуальності обраної теми.

Тема змішаного навчання в закладах освіти актуалізувалася у 2020 році у зв'язку з посиленням протиепідемічних заходів. У світі перехід освіти до змішаного навчання триває з кінця минулого століття. Він зумовлений змінами в молодіжному середовищі (покоління Z, тобто людей, які не уявляють свого життя без смартфонів та інтернету); технічним прогресом; відповідною зміною педагогічних підходів (навчати «традиційно» стає все менш ефективно). Сьогодні змішане навчання розглядають як процес оптимізації освітнього процесу, щоб він ставав ефективнішим для учасників освітнього процесу. Погоджуємося зі здобувачкою, що перехід до змішаного навчання не є механічним процесом винесення вибіркового видів освітньої взаємодії в онлайн-середовище. Для цього потрібна зміна бачення ролі керівника закладу освіти та педагогів в освітньому процесі, зміна культури самого закладу та стосунків між учасниками та учасницями освітнього процесу. Тому одним із можливих шляхів вирішення проблеми управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання може бути створення відповідної моделі управління.

Дисертація виконана відповідно до комплексної теми кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України «Підготовка конкурентоспроможних

фахівців в умовах освітніх змін» (державний реєстраційний номер РК 0117U002378). Тему дослідження затверджено на засіданні вченої ради ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 7 від 19 грудня 2019 р.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 30 червня 2022 р.).

Отже, обрана О.В. Віролайн тема дисертаційної роботи є актуальною, суспільно значущою, спрямованою на цілісний аналіз теоретико-методичних та організаційно-правових основ управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертація характеризується належним рівнем наукової новизни, зокрема вперше науково обґрунтовано та експериментально перевірено модель управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання та технологію її використання. За допомогою факторно-критеріального моделювання розроблено базову кваліметричну модель професійної діяльності педагогічних працівників відповідно до кваліфікаційних вимог, яка є інструментарієм оцінювання показників та критеріїв механізму цільового управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання. Розроблено і науково обґрунтовано критерії результативності управлінської діяльності керівника закладу загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання: когнітивний, практично-діяльнісний, мотиваційний, особистісний та визначено їх показники, а також змістовні характеристики дефініцій, охарактеризовані автором у роботі.

Висновки дисертаційної роботи логічні, переконливі й методологічно обґрунтовані.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується широким оглядом науково-

педагогічних праць вітчизняних і зарубіжних дослідників (190 найменувань (із них 34 – іноземною мовою).

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням методів, адекватних меті й завданням дослідження, досягнутою ефективністю експериментальної роботи, що засвідчується позитивною динамікою змін, ефективність яких підтверджено кількісними, якісними результатами.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого здобувачкою, і загалом не викликає сумнівів. Мета дисертаційної роботи сформульована комплексно. Вона полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці результативності моделі управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання.

Отримані результати забезпечуються використанням широкого спектру методів наукового пізнання, зокрема: завдяки теоретичним методам дослідження визначено сутність змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти (С. 35); вивчено і узагальнено вітчизняний та зарубіжний досвід управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання, який розкрито на сторінках 48–67 дисертації; завдяки емпіричним методам дослідження – було проведено педагогічний експеримент і здійснено перевірку результативності моделі управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання.

У роботі обґрунтовано представлено наукові результати на всіх рівнях наукової новизни, які отримані у процесі наукового пошуку. Висновки дисертаційного дослідження відповідають визначеним завданням.

Методичні рекомендації щодо управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання, сформульовані в дисертації, є логічно послідовними, переконливими. Вони характеризуються високим рівнем

методологічного обґрунтування, наукового узагальнення та всебічно висвітлюють досліджуване явище відповідно до мети наукового пошуку.

Наукова новизна результатів дослідження, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Дисертантом отримано низку нових наукових результатів, серед яких слід відмітити як найбільш важливі такі:

- вперше науково обґрунтовано сутність, структурно-змістові компоненти моделі управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання; визначено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання;

- уточнено сутність основних понять дослідження, критерії, компетентності результативності управлінської діяльності керівника закладу загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання;

- дістало подальшого розвитку діагностичний інструментарій щодо технологічного забезпечення управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання.

За темою дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових і науково-методичних праць, серед яких: 6 статей, з них 1 стаття – у закордонному періодичному виданні, 5 статей – у фахових наукових виданнях України (одна стаття у співавторстві); 1 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір; 9 тез доповідей – у збірниках матеріалів конференцій різного рівня проведення.

Опубліковані наукові праці повною мірою розкривають сутність і зміст ключових положень дисертації, в них висвітлено основні наукові положення дисертації, що становлять наукову новизну і винесені на захист.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що теоретичні положення дисертації бути використані в діяльності закладів

загальної середньої освіти, академій неперервної освіти; при розробці навчальних курсів з підвищення кваліфікації керівників шкіл та науково-методичних матеріалів до них; у навчальному процесі в закладах вищої освіти; у навчально-методичній роботі при розробці й удосконаленні навчальних курсів, написанні підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, навчально-методичних матеріалів, практичних рекомендацій щодо теорії, методології, методики вдосконалення підготовки керівників закладів загальної середньої освіти до управління закладом в умовах змішаного навчання.

Окремі положення, висновки, практичні рекомендації дисертації використано в освітньому процесі Центрального інституту післядипломної освіти Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України, закладів загальної середньої освіти м. Дніпро, м. Кременчук, м. Суми, м. Шепетівка, м. Київ, м. Тернопіль.

Відмічаємо, що особливе практичне значення набуло, розроблений автором, цикл семінарських занять для керівників закладів загальної середньої освіти різного рівня щодо їх готовності до управління закладом в умовах змішаного навчання.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Метою дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка результативності моделі управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання. Однак, у науковій новизні дослідження (с. 25) авторкою виокремлюється поняття «технологія управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання». На наше переконання, логічним було розглянути у дисертації саме поняття «модель управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання».

2. У дисертаційному дослідженні здобувачка зазначає, що суб'єкти управління здійснюють проєктування професійного розвитку вчителя та

реалізують його через управлінський супровід в умовах змішаного навчання за допомогою мотивуючої технології управління, методики педагогічного аналізу тощо (с. 45). Проте, на наш погляд, залишилась поза увагою авторки технологія фасилітації, яка могла б також бути використана в усіх формах організації управлінського супроводу з професійного розвитку вчителя, як під час курсової підготовки, так і у міжкурсівому періоді.

3. Вважаємо, що під час дослідження авторці варто було б приділити більше уваги описанню таких ціннісних засад, на яких базується організація та реалізація змішаного навчання: відповідальність, взаємна довіра та повага, повага до часу один одного, доброзичливість тощо, адже взаємодія між учасниками освітнього процесу за умови змішаного навчання потребуватиме змін у площині ставлень та цінностей.

4. У другому розділі дисертаційного дослідження здобувачкою визначено сучасні управлінські технології: маркетинг, бенчмаркінг, інжиніринг, реінжиніринг, бренд-стратегію інновацій та фрондування інноваційного ринку (с. 128), проте авторкою недостатньо висвітлено їх реалізацію в практичній діяльності.

5. Апробацію результатів дослідження авторкою здійснено на 9 конференціях різного рівня, які проводилися на території України, проте, на наш погляд, роботу значно підсилило б, якби апробацію результатів дослідження було здійснено й на міжнародних конференціях безпосередньо за кордоном.

6. Цінними, на наш погляд, є представлені у роботі додатки (сс. 221–296). Проте авторці дисертаційної роботи варто було б зробити посилання на додаток Ж в роботі та обґрунтувати позицію як характеристика керівного складу експериментальних закладів освіти вплинула на хід експерименту.

Зазначені зауваження та побажання носять рекомендаційний та дискусійний характер, проте не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження Віролайн Оксани Василівни.

Відеутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Аналіз дисертації та наукових публікацій Віролайн О.В., у яких висвітлені основні наукові результати дослідження, не дає підстав припускати, що в них мають місце порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація).

Висновок про відповідність дисертації вимогам.

Дисертаційна робота Віролайн Оксани Василівни «Управління закладом загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання» подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язанням проблем, практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022), а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
в.о. декана аграрного факультету
Східноукраїнського національного
університету ім. В. Даля

Л. Мартинець

Лілія МАРТИНЕЦЬ

Підпис *Мартинець Л.А.* засвідчую

Перший проректор

Дмитро Марченко
Дмитро МАРЧЕНКО

31 03 2023
31 03 2023

